

УДК 347.9

Шиян Д.С.¹, Войтович А.О.²

¹ доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. Ю-119 НУ «Запорізька політехніка»

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ПРАВОСУДДЯ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Якщо ми звернемо увагу, то зможемо помітити певну тенденцію опису проблеми електронного правосуддя в Україні, що визначена у більшості працях науковців з даної тематики. Цією проблемою є недостатня наукова розробка цієї тематики.

У своїй монографічній праці, присвяченій дослідженню електронних засобів доказування в цивільному процесі, А. Ю. Каламайко наголошує, що спеціалізованих досліджень правової природи електронних засобів доказування, їх класифікації та проблем використання у цивільному судочинстві у вітчизняній науці цивільного процесуального права, зокрема на дисертаційному рівні, не було здійснено. Деякою мірою це перешкоджає ефективному використанню сучасних джерел інформації та гальмує розвиток відносин з використанням сучасних інформаційно-комунікативних технологій, зокрема електронної комерції. Така ситуація викликана, поряд із зазначеним, браком законодавчого закріплення електронних засобів доказування в системі засобів доказування в цілому та відсутністю встановлених механізмів їх подання, дослідження, оцінки, забезпечення тощо.

Аналізуючи висловлені у науковій літературі думки та досвід застосування чинних норм процесуального права України дає нам змогу зрозуміти, що зараз є дуже актуальним дослідження в напрямку наукової розробки нижченаведених елементів електронного судочинства:

1) можливості повноцінної двосторонньої комунікації між судом, учасниками судового процесу та усіма іншими заінтересованими особами за допомогою засобів сучасних електронних інформаційно-комунікаційних технологій;

2) визнання усього спектру існуючих сьогодні електронних інформаційних ресурсів належними і повністю допустимими доказами в судовому процесі;

3) можливості вчинення в електронному форматі усіх процесуальних дій під час розгляду будь-яких судових справ.

Нинішній етап розвитку електронного судочинства в цивільному процесі надає нам можливість виявити структурні елементи, які потребують вдосконалення. Беручи до уваги досвід останніх років ми можемо наглядати за тим, що попри усі переваги електронного судового процесу проект «Електронного суду» не набув дуже широкої популярності і його розвитку відбувається в дуже повільному темпі.

Тому зараз ми маємо змогу виділити такі основні проблеми розвитку електронного судочинства:

1) відсутність єдиної уніфікованої інформаційної платформи, яка б надала змогу для спілкування учасників процесу з судом або з іншими державними органами. Дана ситуація змушує учасників процесу користуватися різними програмами та апаратними засобами для того, щоб одержати доступ до різних сервісів. Безліч процесів (таких як: реєстрація в чисельних реєстрах, подання різного роду заяв про забезпечення доступу до окремих сервісів, одержання різних ідентифікаторів, кодів доступу тощо) робить електронний судовий процес більш складним та ємким за часом, ніж звичне для більшості людей паперове;

2) відсутність єдиних стандартів, які стосуються інформаційного контенту, що повинні відповідати відповідні судові інформаційні ресурси, електронні сервіси, та відсутність стимулів щодо їх поліпшення. Дуже часто ми зустрічаємося з тим, що інформаційні сайти, судові ресурси наповнені інформацією, яка є неактуальною або непотрібною. Ця інформація не несе за собою змістовного та корисного навантаження;

3) відсутність належного фінансування судової системи призводить до того, що електронне судочинства не в змозі задовольнити усі потреби охочих у використанні певних сервісів внаслідок недостатньої потужності відповідних програмних комплексів та недостатньої кількості спеціалістів для їх стабільної роботи та обслуговування;

4) дисонанс інформаційних технологій та процесуальних правил. Зараз домінуючою є тенденція вбудовування нових інформаційних технологій до існуючої системи процесуальних норм різних гілок судових юрисдикцій. Правила судового процесу, якщо і змінюються, то лише фрагментарно, в

мінімально необхідному для того чи іншого нововведення обсязі. Судовий процес у цілому, вік основних норм якого налічує десятки років, а вік основних принципів – десятки сторіч, залишається незмінним. За таких обставин ККД від таких інформаційних технологічних вдосконалень є мінімальним. Це все одно, що вантажний транспорт оснастити новітніми засобами супутникової навігації, або стрілецький лук оснастити лазерним прицілом. Це незначно прискорить перший і не багато додасть ефективності другому.

Проблема інформаційно-процесуального дисонансу посідає особливе місце. Саме вона не дає можливості вітчизняному судочинству зробити перехід на якісно новий інформаційно-технологічний рівень.

Деякі з названих проблем лежать на поверхні, саме вони мають достатньо просте рішення. Методом спроб та помилок здійснюється пошук нових електронних форм традиційних для нас процесуальних дій та поступове влаштування цих дій уже в існуючі форми судового процесу.